

Przykładowe zestawy egzaminacyjne ilustrują stopień złożoności zadań i pytań testowych. Wskazane w zadaniach rozwiązania są rozwiązaniami wyłącznie ramowymi. Rozwiązania – co do zasady – powinny uwzględniać założenia podane w zadaniu, jednak mogą być one przez kandydata dookreślone lub skomentowane, jeśli uzna taką potrzebę.

Na dzień egzaminu obowiązujący jest zakres wiedzy aktualnej, odpowiadającej zagadnieniom wyspecyfikowanym dla danego egzaminu w obowiązującej uchwale Krajowej Rady Biegłych Rewidentów. Przygotowując się do egzaminów, publikowane zadania należy więc wykorzystywać odpowiednio, pamiętając jednocześnie o tym, że nie wyczerpują one bogatej literatury przedmiotu.

Blok tematyczny I

PYTANIA TESTOWE

1. Jeśli łańcuchowe wskaźniki dynamiki o podstawie: rok poprzedni = 100 przyjmują w każdym roku z pewnego okresu wartości mniejsze niż 100, to dana zmienna w każdym roku tego okresu:
 - a) **maleje,**
 - b) jest stała,
 - c) rośnie

2. Zjawisko wymienności stopy bezrobocia z stopą inflacji ilustruje:
 - a) **krzywa Phillipsa,**
 - b) luka Okuna,
 - c) krzywa Lorenza.

3. Prawa, które dotyczą zjawisk ekonomicznych, lecz ich nie oceniają, należy zaliczyć do:
 - a) **ekonomii opisowej,**
 - b) ekonomii normatywnej,
 - c) ekonomii wartościującej.

4. Kapitał społeczny to jeden z najważniejszych zasobów gospodarczych. W jego skład wchodzi:
 - a) technologia i poziom dochodu na jednego mieszkańca,
 - b) **normy postępowania, wartości moralne i etyczne oraz wzajemne zaufanie społeczne,**
 - c) wykształcenie, poziom PKB i produktywność.

5. Jeżeli przedsiębiorstwo znajduje się w równowadze długookresowej i mimo to ponosi straty, powinno:
 - a) **opuścić rynek,**
 - b) zmniejszyć koszty stałe,
 - c) zatrudnić kolejnych pracowników.

6. Koszt krańcowy:
 - a) zawsze rośnie wraz ze wzrostem wielkości produkcji,
 - b) może przyjmować wartości ujemne,
 - c) **jest niezależny od poziomu kosztów stałych.**

7. Połączenie optimum konsumenta uzyskanych przy różnym poziomie dochodów pozwala uzyskać:
 - a) **ścieżkę ekspansji dochodowej,**
 - b) ścieżkę ekspansji cenowej,
 - c) krzywą obojętności.

8. Za kąt nachylenia linii ograniczenia budżetowego odpowiada relacja:
 - a) użyteczności krańcowych konsumowanych dóbr,
 - b) **cen konsumowanych dóbr,**
 - c) użyteczności krańcowej i ceny konsumowanego dobra.

9. Bariery wejścia występują w:
 - a) konkurencji doskonałej i konkurencji monopolistycznej,
 - b) konkurencji monopolistycznej i monopolu,
 - c) **oligopolu i monopolu.**

10. Aby wyznaczyć dla roku t wielkość popytu globalnego należy:
- do wielkości popytu krajowego dodać eksport produktów,
 - od wielkości popytu globalnego odjąć import produktów,
 - do wielkości popytu krajowego dodać eksport netto produktów.**
11. Producenci i sprzedawcy danego dobra odniosą najwięcej korzyści ze wzrostu jego ceny przy innych czynnikach niezmiennych gdy popyt na to dobro jest:
- elastyczny,
 - nieelastyczny,
 - szttywny (doskonale nieelastyczny).**
12. Celem działalności przedsiębiorstwa jest:
- maksymalizacja zysku.**
 - minimalizacja kosztów produkcji,
 - maksymalizacja wynagrodzeń kadry menedżerskiej.
13. W krótkim okresie przeciętny koszt zmienny:
- zawsze obniża się wraz ze wzrostem wielkość produkcji,
 - nie może przyjmować wartości ujemnych,**
 - dla pewnych wielkości produkcji może być niższy od kosztu przeciętnego.
14. Jeśli w pewnym okresie płace realne wzrosły o 5%, a płace nominalne wzrosły o 2%, to w okresie tym:
- wystąpiła inflacja,
 - wystąpiła deflacja,**
 - ceny nie zmieniły się.
15. Dobra publiczne można scharakteryzować jako:
- powszechnie dostępne i użytkowane nieodpłatnie,**
 - podlegające transakcji kupna-sprzedaży na rynku,
 - te których konsumpcja przez jeden podmiot wyklucza użytkowanie ich przez inny podmiot.
16. Kurs walutowy przedstawiony jako cena płacona w walucie krajowej za jednostkę waluty obcej to kwotowanie:
- pośrednie,
 - bezpośrednie,**
 - europejskie.
17. Źródło finansowania deficytu budżetowego stanowią:
- przychody ze sprzedaży skarbowych papierów wartościowych,**
 - dochody z podatków pośrednich,
 - zmniejszenie wydatków transferowych państwa.
18. Jeśli wzór na linię ograniczenia budżetowego konsumenta przedstawia się następująco $1000 = 5Q_x + 10Q_y$ to dochód konsumenta wynosi:
- 100,
 - 200,
 - 1000.**
19. Hiperinflacja, to zjawisko które oznacza:
- wzrost ogólnego poziomu cen około 5% w skali miesiąca,
 - wzrost ogólnego poziomu cen ponad 150% w ciągu roku,**
 - spadek ogólnego poziomu cen około 10% w skali miesiąca.

20. Popyt na pracę jest zgłaszany na rynku przez:
- bezrobotnych,
 - pracodawców,**
 - biernych zawodowo.
21. Do pomiaru poziomu ubóstwa wykorzystuje się głównie dwa wskaźniki:
- stopę bezrobocia i stopę inflacji,
 - HDI i HPI,**
 - PKB i PKB per capita.
22. Deficyt strukturalny budżetu państwa informuje o tym:
- jaki byłby deficyt ekonomiczny budżetu państwa, gdyby państwo nie ponosiło kosztów obsługi długu publicznego,
 - jaki byłby deficyt ekonomiczny budżetu państwa, gdyby produkcja faktyczna gospodarki kształtowała się na poziomie produkcji potencjalnej,**
 - jak w roku t zmienił się poziom długu publicznego.
23. Umieszczona na wekslu klauzula uzależniająca spełnienie zobowiązania wekslowego od określonego warunku jest klauzulą:
- wekslowo skuteczną,
 - wekslowo obojętną,
 - zakazaną.**
24. Operacje polegające na gromadzeniu środków finansowych w banku przez przyjmowanie depozytów bądź emitowanie bankowych papierów wartościowych to operacje:
- pasywne,**
 - aktywne,
 - rozliczeniowe.
25. Jeżeli akcja uprawnia do posiadania dwóch głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy to jest akcją:
- ułomną,
 - uprzywilejowaną,**
 - zwykłą.
26. Podstawowym celem działalności NBP jest:
- wspieranie Ministra Finansów w realizacji zadań fiskalnych,
 - drukowanie pieniądza,
 - utrzymanie stabilnego poziomu cen.**
27. Kadencja Prezesa NBP trwa:
- 5 lat,
 - 6 lat,**
 - 10 lat.
28. Bank, do którego kierowane jest polecenie wypłaty w obrocie czekowym w Polsce to:
- trasant,
 - trasat,**
 - indos.
29. Obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspierania eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych jest ustawowym zadaniem:
- Banku Gospodarstwa Krajowego,**
 - Narodowego Banku Polskiego,
 - Banku Polskiej Spółdzielczości.

30. Do praw majątkowych akcjonariuszy zalicza się prawo:
- do otrzymywania dywidendy,**
 - głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy,
 - do informacji o stanie finansowym spółki.
31. Organem właściwym w zakresie nadzoru makroostrożnościowego i zarządzania kryzysowego jest:
- Komitet Stabilności Finansowej,**
 - Prezes Rady Ministrów,
 - Rada Polityki Pieniężnej.
32. Członkiem Komisji Nadzoru Finansowego jest m.in.:
- przedstawiciel Prezydenta RP,**
 - Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
 - Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego.
33. Działalność Komisji Nadzoru Finansowego i jej Urzędu jest finansowana z:
- wpłat wnoszonych przez podmioty nadzorowane,**
 - dotacji Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego,
 - podatku od niektórych instytucji finansowych (tzw. podatku bankowego).
34. W Polsce działają oddziały instytucji kredytowych zarejestrowanych m.in. w:
- Stanach Zjednoczonych Ameryki,
 - Luksemburgu,**
 - Rosji.
35. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz ubezpieczenia OC rolników jest uprawniony:
- wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania posiadacza pojazdu mechanicznego lub właściciela gospodarstwa rolnego,
 - urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania posiadacza pojazdu mechanicznego lub właściciela gospodarstwa rolnego,
 - Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.**

ZADANIA SYTUACYJNE

Zadanie sytuacyjne 1

Założenia:

W gospodarce Albanii w 2015 roku nominalny PKB w cenach rynkowych wyniósł 820 mld ALL (ALL – waluta krajowa Albanii). W 2016 roku indeks zmiany nominalnego PKB wyniósł 90,0, a przeciętny poziom cen zmniejszył się o 4,0 %.

Dyspozycje:

Na podstawie informacji i danych zawartych w założeniach proszę:

- 1) obliczyć ile w 2016 roku wyniósł realny PKB w cenach rynkowych?
- 2) obliczyć jakie tempo zmiany realnego PKB odnotowano w 2016 roku?
- 3) wskazać, które z wymienionych zjawisk wystąpiło w gospodarce Albanii w 2016 roku? (podkreśl właściwą odpowiedź)
- 4) wskazać, które z wymienionych zjawisk były przyczynami zmniejszenia nominalnego PKB w 2016 roku? (podkreśl właściwą odpowiedź)

ROZWIĄZANIE

Ad.1.

Nominalny PKB (2016) = $820 \times 0,9 = 738$ mld ALL

Realny PKB(2016) = $[\text{Nominalny PKB}(2016) : \text{PPC}(2016)] \times 100 =$
 $[738 : 96] \times 100 = 768,75$ mld ALL

Ad. 2.

Tempo zmiany realnego PKB(2016) = $\{[\text{Realny PKB}(2016) - \text{Realny PKB}(2015)] : \text{Realny PKB}(2015)\} \times 100 \% =$
 $\{[768,75 - 820] : 820\} \times 100 \% = - 6,25 \%$

Ad. 3. Wzrost gospodarczy, stagnacja gospodarcza, **recesja gospodarcza**, stagflacja

Ad. 4. Wzrost gospodarczy, **recesja gospodarcza**, inflacja, **deflacja**

Zadanie sytuacyjne 2

Założenia

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki cen globalnej produkcji rolniczej w Polsce (wszystkie wskaźniki o podstawie: rok poprzedni = 100).

Rok	Wskaźnik
2013	100,9
2014	92,9
2015	97,4
2016	98,2

Dyspozycje

Na podstawie informacji i danych zawartych w powyższym założeniu należy:

(Pomocnicze obliczenia proszę wykonywać przy jak najmniejszych zaokrągleniach, a w punktach 2-4 końcowy wynik proszę zapisać z dokładnością do co najmniej jednego miejsca po przecinku).

- 1) podać w których latach z okresu 2013-2016 ceny globalnej produkcji rolniczej spadły (w porównaniu z rokiem poprzednim)?
- 2) podać o ile procent były niższe ceny globalnej produkcji rolniczej w 2016 r. w porównaniu z 2015 r.?
- 3) obliczyć o ile procent zmieniły się i w którą stronę (wzrost/spadek) ceny globalnej produkcji rolniczej w 2015 r. w porównaniu z 2013 r.?
- 4) obliczyć o ile procent i w którą stronę (wyższe/niższe) ceny globalnej produkcji rolniczej w 2014 r. różnią się od cen z 2015 r.?

ROZWIĄZANIE

1) Odp.: 2014, 2015, 2016.

2) Odp.: 1,8%.

3) Odp.: spadek o 9,5%.

Obliczenia:

$$\frac{92,9 \times 97,4}{100} = 90,4846$$

$$90,4846 - 100 = -9,5154$$

4) Odp.: są wyższe o 2,7%.

Obliczenia:

$$\frac{100,0}{97,4} \times 100 = 102,6694$$

$$102,6694 - 100 = 2,6694$$

Zadanie sytuacyjne 3

Założenia

Przedsiębiorstwo może sprzedać dowolną wielkość produkcji po stałej cenie rynkowej 20 zł. Koszty całkowite (TC) ponoszone przez przedsiębiorstwo w zależności od wielkości produkcji (Q) przedstawia poniższa tabela:

Q	TC	TR	AR	MR	MC
0	10		xxx	xxx	xxx
1	15				
2	25				
3	43				
4	65				
5	115			xxx	xxx

Pozostałe kolumny w tabeli oznaczają odpowiednio: utarg całkowity (TR), utarg przeciętny (AR), utarg krańcowy (MR) i koszt krańcowy (MC).

W tabeli przyjęta została szczególna metoda zapisu, a mianowicie wielkości krańcowe umieszczane są między wierszami reprezentującymi odpowiednie wielkości produkcji. W przypadku osób przyzwyczajonych do alternatywnego zapisu zakładającego, że wielkości krańcowe są umieszczane w tym samym wierszu co odpowiednie poziomy produkcji, proszę po prostu przyjąć, że pierwszy pusty wiersz w kolumnach MR i MC odpowiada wierszowi $Q = 1$, drugi pusty wiersz w kolumnach MR i MC odpowiada wierszowi $Q = 2$ itd., a ostatni pusty wiersz w kolumnach MR i MC odpowiada wierszowi $Q = 5$.

Dyspozycja

Na podstawie tych danych proszę:

- 1) wskazać (zaznaczając jedną prawidłową odpowiedź) w jakiej strukturze rynku działa przedsiębiorstwo?
 konkurencja doskonała – konkurencja monopolistyczna – monopol
- 2) podać czy przedsiębiorstwo ponosi koszty stałe? Jeśli tak, to proszę podać ich wielkość.
- 3) uzupełnić puste kolumny tabeli poprzez obliczenie:
 - utargu całkowitego (TR),
 - utargu przeciętnego (AR),
 - utargu krańcowego (MR),
 - kosztu krańcowego (MC).
- 4) podać jaką wielkość produkcji zapewnia przedsiębiorstwu maksymalny zysk? (Przy odpowiedzi na to pytanie proszę ograniczyć się tylko do podanych w tabeli wielkości produkcji i założyć, że produkcja nie jest podzielna, tzn. przedsiębiorstwo może wyprodukować tylko całkowitą liczbę jednostek).
- 5) obliczyć ile wynosi zysk osiągnięty przez przedsiębiorstwo przy optymalnej wielkości produkcji?

ROZWIĄZANIE

1) wskazać (zaznaczając jedną prawidłową odpowiedź) w jakiej strukturze rynku działa przedsiębiorstwo?

konkurencja doskonała – konkurencja monopolistyczna – monopol

2) podać czy przedsiębiorstwo ponosi koszty stałe? Jeśli tak, to proszę podać ich wielkość.

Odp.: Tak. Koszty stałe wynoszą 10 zł.

3) uzupełnić puste kolumny tabeli poprzez obliczenie:

- utargu całkowitego (TR),
- utargu przeciętnego (AR),
- utargu krańcowego (MR),
- kosztu krańcowego (MC).

Q	TC	TR	AR	MR	MC
0	10	0	xxx	xxx	xxx
1	15	20	20	20	5
2	25	40	20	20	10
3	43	60	20	20	18
4	65	80	20	20	22
5	115	100	20	20	50
				xxx	xxx

4) podać jaka wielkość produkcji zapewnia przedsiębiorstwu maksymalny zysk? (Przy odpowiedzi na to pytanie proszę ograniczyć się tylko do podanych w tabeli wielkości produkcji i założyć, że produkcja nie jest podzielna, tzn. przedsiębiorstwo może wyprodukować tylko całkowitą liczbę jednostek).

$$MR = MC \Rightarrow Q = 3$$

Odp.: Q = 3.

5) obliczyć ile wynosi zysk osiągany przez przedsiębiorstwo przy optymalnej wielkości produkcji?

$$\text{Zysk} (\square) = TR - TC = 60 - 43 = 17 \text{ zł}$$

Odp. 17 zł.

Blok tematyczny II

PYTANIA TESTOWE

1. Prowadzenie ksiąg rachunkowych równoległe w języku polskim i obcym w ramach prowadzonej działalności gospodarczej:
 - a) **jest dozwolone,**
 - b) jest zabronione,
 - c) wiąże się z ryzykiem grzywny dla właściciela.
2. Rozważenie istotnych ryzyk dotyczących celów, zasobów i operacji badanej działalności, jak również środków, za pomocą których potencjalny wpływ ryzyka jest utrzymywany na akceptowalnym poziomie, dokonywany jest na etapie:
 - a) przeprowadzania kontroli,
 - b) **planowania zadania,**
 - c) sporządzania opinii z badania audytowego.
3. Transakcje terminowe:
 - a) są zabronione w Polsce,
 - b) **pozwalają na asekurację przed ryzykiem dotyczącym przyszłych cen spot,**
 - c) oznaczają przesunięcie terminu płatności za zakup dóbr.
4. Nieuznanie dokumentów za wystarczający materiał dowodowy w ramach kontroli formalnej w jednostce gospodarczej:
 - a) nie ma znaczenia dla jej ryzyka działalności, ponieważ nie wpływa na ustalenie stanu rzeczywistego,
 - b) może stanowić ryzyko dla jej działalności wyłącznie w przypadku, gdy kontrola obejmuje treść wszelkich zjawisk, stanów i operacji odzwierciedlonych w dokumentacji,
 - c) **oznacza ryzyko działalności dla danej jednostki gospodarczej.**
5. Realizujące strategię przywództwa kosztowego przedsiębiorstwo bazuje na:
 - a) unikatowości swojej oferty,
 - b) wyodrębnieniu wąskiej niszy obsługiwanych klientów,
 - c) **ekonomicie skali.**
6. Do działań mających za zadanie osłabić lub wyeliminować pojawienie się niepożądanych sytuacji dla przedsiębiorcy kontynuującego działalność zalicza się m.in.:
 - a) **stosowanie instrumentów pochodnych,**
 - b) wycenę aktywów wyłącznie po cenach sprzedaży netto możliwych o uzyskania, nie wyższych od cen ich nabycia albo kosztów wytworzenia,
 - c) zatrudnianie członków kierownictwa w oparciu o umowy o pracę.
7. System obejmujący w zakładzie ubezpieczeń między innymi procedury administracyjne i księgowo, odpowiednie ustalenia w zakresie sporządzania raportów na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej oraz funkcję zgodności z przepisami, to:
 - a) **system kontroli wewnętrznej,**
 - b) system zarządzania ryzykiem,
 - c) system audytu wewnętrznego.
8. Zasoby naturalne i stan środowiska są elementem analizy otoczenia
 - a) zadaniowego,
 - b) konkurencyjnego,
 - c) **makrootoczenia.**
9. Fuzje i przejęcia są instrumentem
 - a) zawierania aliansów strategicznych,
 - b) rozwoju wewnętrznego firmy,
 - c) **rozwoju zewnętrznego firmy.**

10. Jednym z warunków efektywnego funkcjonowania kontroli wewnętrznej w nowoczesnym przedsiębiorstwie jest dążenie do:
- integrowania kontroli wewnętrznej z systemem zarządzania,**
 - separacji kontroli wewnętrznej od systemu zarządzania,
 - zlecenia na zewnątrz kontroli wewnętrznej.
11. Działalność niezależna i obiektywna, której celem jest w szczególności przysporzenie wartości i usprawnienie działalności operacyjnej organizacji to:
- kontrola instytucjonalna,
 - rewizja finansowa,
 - audyt wewnętrzny.**
12. W sytuacji dylematu decyzyjnego najkorzystniejszym podejściem w podejmowaniu decyzji jest:
- zastosowanie reguły sumowania użyteczności dotyczących poszczególnych kryteriów wyboru,**
 - zastosowanie kompromisu,
 - wybór rozwiązania o najniższych kosztach.
13. Kontrola wewnętrzna informatycznego systemu przetwarzania danych polega na sprawdzeniu, czy dokumentacja systemu IT zawiera:
- opis metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania,**
 - wykaz programów, procedur i funkcji – niezależnie od struktury oprogramowania,
 - wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych.
14. Sprawdzenie poprawności rzetelności wyliczeń w dokumentach to kontrola pod względem:
- merytorycznym,
 - formalnym,
 - rachunkowym.**
15. Poprawa warunków pracy i opieki społecznej, bezpieczeństwa i higieny pracy, rozwoju społecznego zgodnie z ISO 26000 jest elementem społecznej odpowiedzialności biznesu w obszarze:
- stosunków pracy,**
 - praw człowieka,
 - zaangażowania społecznego.
16. W Alternatywnym Systemie Obrotu NewConnect:
- obowiązującym dokumentem dobrych praktyk są „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW 2016”,
 - stworzony został odrębny kodeks dobrych praktyk, dedykowany tej grupie emitentów - „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na NewConnect”,**
 - organizator obrotu nie wymaga raportowania stosowania dobrych praktyk dlatego nie stworzył oficjalnego dokumentu zawierającego dobre praktyki dla tej grupy emitentów.
17. Do wewnętrznych mechanizmów nadzoru korporacyjnego zalicza się:
- regulacje prawne,
 - rynki finansowe,
 - strukturę właścicielską.**
18. Budowanie wysokiej jakości produktów to przejaw strategii konkurencji określanej mianem:
- dywersyfikacji,
 - dyferencjacji,**
 - przywództwa kosztowego.

19. Przeniesienie wykonawstwa danej czynności poza granice kraju, w którym zlokalizowane jest przedsiębiorstwo to:
- outsourcing,
 - offshoring,**
 - integracja pionowa działalności.
20. Pojedyncze przedsiębiorstwo może oddziaływać na:
- obowiązujące przepisy prawne,
 - strukturę demograficzną,
 - zachowania konkurentów.**
21. Jeśli ryzyko nieodłączne i ryzyko kontroli są niskie, to ryzyko przeoczenia jest:
- niskie,
 - średnie,
 - najwyższe.**
22. Wzrost akceptacji ryzyka to wada:
- indywidualnego sposobu podejmowania decyzji,
 - demokratycznego stylu kierowania,
 - grupowego sposobu podejmowania decyzji.**
23. Do analizy potencjału wewnętrznego przedsiębiorstwa wykorzystuje się min.:
- analizę 5 sił Portera,
 - analizę Kluczowych Czynników Sukcesu,**
 - Punktową Ocenę Atrakcyjności Sektora.
24. Pozytywne efekty nagradzania występują gdy:
- następują bezpośrednio po wykonaniu zadania,**
 - nagrody są częste, choć niewielkie,
 - wszyscy członkowie zespołu są nagradzani za jakość pracy.
25. Do kompetencji społecznych menedżera zaliczamy:
- umiejętność zastosowania wiedzy w rozwiązywaniu problemów,
 - zdolność do komunikowania się ponad granicami kulturowymi,**
 - zdolność do budowy koncepcji działania.

ZADANIA SYTUACYJNE

Zadanie sytuacyjne 1

Założenia:

ATOS sp. z o.o. (dalej również „Spółka”) należy do grupy kapitałowej CEP, w której jest jednostką zależną od jednostki dominującej CEP S.A. Po sporządzeniu sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z działalności za 2016 r. w spółkach wchodzących w skład grupy kapitałowej, zarządzono kontrole wewnętrzne w spółkach zależnych. W wyniku kontroli wewnętrznej w ATOS sp. z o.o. przeprowadzonej przez pracowników CEP S.A. stwierdzono nieprawidłowości w obszarze controllingu oraz komórki odpowiedzialnej za sprawozdawczość finansową (zamieszczono je w kolumnie 2 w tabeli w rozwiązaniu zadania). Spółka odniosła się do nich pisemnie. Fragmenty pisma Spółki zostały zamieszczone w kolumnie 3 tabeli w rozwiązaniu zadania.

Rokiem obrotowym dla wszystkich spółek tworzących grupę kapitałową jest rok kalendarzowy.

Dyspozycje

Na podstawie informacji zawartych w założeniach proszę w kolumnie 4 w tabeli zamieszczonej w rozwiązaniu zadania:

- 1) dokonać oceny zgodności z obowiązującymi przepisami stwierdzeń ATOS sp. z o.o, podkreślając właściwy wyraz,
- 2) uzasadnić odpowiedź (zarówno zgodną jak i niezgodną), a jeśli odpowiedź ATOS sp. z o.o. zawiera stwierdzenia niezgodne z obowiązującymi przepisami – zaproponować prawidłową treść odpowiedzi.

ROZWIĄZANIE

Lp.	Stwierdzone podczas kontroli kwestie	Odpowiedź Spółki na kwestie wskazane przez kontrolę wewnętrzną ze strony CEP S.A.	Ocena zgodności fragmentu odpowiedzi pisemnej Spółki z obowiązującymi przepisami, uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi
1	2	3	4
1.	Do należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w bilansie zaliczono także należności o okresie spłaty powyżej 12 miesięcy, które powinny być wykazane w należnościach długoterminowych.	Nastąpi korekta prezentacji należności z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty powyżej 12 miesięcy, w wyniku której ta część należności zostanie zaprezentowana w bilansie w należnościach długoterminowych.	Ad.1 Fragment odpowiedzi Spółki zawiera stwierdzenia - zgodne - niezgodne z obowiązującymi przepisami. Ad.2 Uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi: Należności krótkoterminowe obejmują ogół należności z tytułu dostaw i usług, w tym również te, które stają się wymagalne powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Nie ma potrzeby korekty należności z tego tytułu, bowiem wszelkie należności z tytułu dostaw i usług wykazywane są w aktywach w części krótkoterminowej.

2.	W bilansie Spółki za 2016 r. nie wskazano (w wartościach zerowych) zobowiązań wekslowych długoterminowych wobec pozostałych jednostek, przez co bilans jest niekompletny.	Spółka nie posiada, ani nie posiadała w poprzednich latach obrotowych zobowiązań wekslowych wobec jakichkolwiek jednostek. Stąd też nie ma konieczności wykazywania tej pozycji pasywów w bilansie (jako pustych lub w wartościach zerowych).	<p>Ad.1 Fragment odpowiedzi Spółki zawiera stwierdzenia - zgodne - niezgodne z obowiązującymi przepisami.</p> <p>Ad.2 Uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi:</p> <p>W przypadku gdy informacje dotyczące poszczególnych pozycji sprawozdania finansowego nie wystąpiły w Spółce zarówno w roku obrotowym, jak i za rok poprzedzający rok obrotowy, to przy sporządzaniu sprawozdania finansowego pozycje można pominąć.</p>
3.	Sprawozdanie z działalności Spółki powinno zostać podpisane, poza Zarządem Spółki, również przez głównego księgowego Spółki (któremu powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych) – analogicznie, jak ma to zastosowanie w przypadku sprawozdania finansowego ATOS sp. z o.o. Wymaganie to wynika bezpośrednio z obowiązujących przepisów prawa.	Sprawozdanie z działalności, zgodnie z ustawą <i>o rachunkowości</i> , zostanie podpisane również przez głównego księgowego ATOS sp. z o.o.	<p>Ad.1 Fragment odpowiedzi Spółki zawiera stwierdzenia - zgodne - niezgodne z obowiązującymi przepisami.</p> <p>Ad. 2 Uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi:</p> <p>Ustawa <i>o rachunkowości</i> wskazuje, że w przypadku sprawozdania z działalności nie podpisuje go osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych.</p> <p>Nie ma potrzeby dodatkowego podpisu, bowiem zgodnie z ustawą <i>o rachunkowości</i> sprawozdanie z działalności Spółki nie jest podpisywane przez jej głównego księgowego. Tym samym podpisy Zarządu są wystarczające dla celów spełnienia wymogów ustawowych.</p>
4.	Stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku przeprowadzenia inwentaryzacji w odniesieniu do nieruchomości stanowiącej własność Spółki, wykorzystywanej w działalności podstawowej. Czynność ta powinna być dokonywana corocznie, na ostatni dzień roku obrotowego.	Zgodnie z obowiązującymi przepisami, inwentaryzacja tej nieruchomości nie była konieczna, bowiem dokonano jej na ostatni dzień poprzedniego roku obrotowego.	<p>Ad.1 Fragment odpowiedzi Spółki zawiera stwierdzenia - zgodne - niezgodne z obowiązującymi przepisami.</p> <p>Ad.2 Uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi:</p> <p>Zgodnie z obowiązującymi przepisami, częstotliwość inwentaryzacji w przypadku nieruchomości zaliczanych do środków trwałych uważa się za dotrzymany, jeżeli inwentaryzację przeprowadzono raz w ciągu 4 lat.</p>

<p>5.</p>	<p>Sprawozdanie finansowe Spółki za 2016 r. powinno podlegać ustawowemu badaniu, bowiem dane za ten rok obrotowy wskazują, że średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło 55 osób, a suma aktywów bilansu stanowiła równowartość w walucie polskiej 2,7 mln euro. Wcześniej wartości te nigdy nie przekraczały poziomów – odpowiednio – 45 osób i 2,4 mln euro.</p>	<p>Zgodnie z obowiązującymi przepisami, sprawozdanie finansowe za 2016 r. zostanie poddane ustawowemu badaniu przez biegłego rewidenta – zgodnie z ustawą o rachunkowości.</p>	<p>Ad.1 Fragment odpowiedzi Spółki zawiera stwierdzenia - zgodne - niezgodne z obowiązującymi przepisami.</p> <p>Ad.2 Uzasadnienie oraz (w przypadku niezgodności) propozycja prawidłowej treści odpowiedzi:</p> <p>Badaniu podlegają roczne sprawozdania finansowe Sp. Z o.o., które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdania finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:</p> <p>a) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób, b) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2,5 mln euro, c) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 mln euro.</p> <p>Nie ma obowiązku ustawowego badania sprawozdania finansowego Spółki za 2016 r., bowiem przytoczone wartości wskaźników dotyczą 2016 r., a nie 2015 r.</p>
-----------	---	--	--

Zadanie sytuacyjne 2

Założenia

W jednostce opracowano i wdrożono Regulamin kontroli wewnętrznej (RKW), funkcjonuje też komórka audytu wewnętrznego (KAW). Wśród zadań KAW, określonych w RKW, jest dokonywanie okresowej oceny prawidłowości funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie sprawozdawczości finansowej i komunikacji.

RKW określa strukturę kontroli wewnętrznej, na którą składa się 5 komponentów, zaś opisy komponentów obejmują część ogólną i część szczegółową. W części ogólnej zawarto istotę i znaczenie komponentów dla jednostki, zaś w części szczegółowej – rozwiązania odpowiadające poszczególnym komponentom.

KAW w toku kontroli okresowej zarzuciła, iż w treści Regulaminu w jego części ogólnej każdego komponentu nie umieszczono jego nazwy, więc nie wiadomo, jakiego komponentu opis dotyczy. Brak powiązania opisu istoty i znaczenia komponentu dla jednostki z nazwą komponentu stanowi, zdaniem KAW, słabość tego Regulaminu, powoduje bowiem, że kontrola ta może być niezrozumiała dla uczestników systemu.

Dyspozycje

W tabeli zamieszczonej w rozwiązaniu zadania proszę w kolumnie 3 tabeli podkreślić komponent, którego istotę i znaczenie dla jednostki zawarto w kolumnie 2.

ROZWIĄZANIE

Lp.	Istota i znaczenie komponentu dla jednostki	Wskazanie komponentu kontroli, odpowiedniego do opisu w kol. 2
1.	2.	3.
1.	Komponent stanowi podstawę dla sposobu ustalania przez kierownika jednostki ryzyka wymagającego zarządzania. Komponent ten powinien być odpowiedni do okoliczności, w tym do charakterystyki, wielkości i złożoności jednostki.	<p>1. Środowisko kontroli</p> <p>2. <u>Proces oceny ryzyka przez jednostkę</u></p> <p>3. System informacyjny obejmujący sprawozdawczość finansową i komunikację</p> <p>4. Działania kontrolne</p> <p>5. Nadzorowanie kontroli</p>
2.	Komponent obejmuje polityki i procedury, które pomagają w zapewnieniu, że zarządzenia kierownika jednostki są wykonywane. Czynności te, dokonywane zarówno w ramach IT, jak i systemów ręcznych, mają różne cele i są stosowane na różnych poziomach organizacyjnych i funkcjonalnych	<p>1. Środowisko kontroli</p> <p>2. Proces oceny ryzyka przez jednostkę</p> <p>3. System informacyjny obejmujący sprawozdawczość finansową i komunikację</p> <p>4. <u>Działania kontrolne</u></p> <p>5. Nadzorowanie kontroli</p>
3.	Elementy komponentu kontroli obejmują: (a) komunikację oraz wymuszanie uczciwości i przestrzegania wartości (b) odpowiedzialność za kompetencje (c) partycypację osób sprawujących nadzór - cechy osób sprawujących nadzór, (d) filozofię i styl działania kierownika jednostki - cechy kierownika jednostki, (e) strukturę organizacyjną; (f) przydzielanie uprawnień i odpowiedzialności; (g) polityki i praktyki dotyczące zasobów ludzkich.	<p>1. <u>Środowisko kontroli</u></p> <p>2. Proces oceny ryzyka przez jednostkę</p> <p>3. System informacyjny obejmujący sprawozdawczość finansową i komunikację</p> <p>4. Działania kontrolne</p> <p>5. Nadzorowanie kontroli</p>

Ekonomia i kontrola wewnętrzna

4.	<p>Komponent obejmuje system księgowości, składa się z procedur i zapisów zaprojektowanych i ustalonych m.in. dla:</p> <ul style="list-style-type: none">– inicjowania, rejestrowania, przetwarzania i raportowania transakcji jednostki,– pozyskiwania informacji stosownych dla sprawozdawczości finansowej o zdarzeniach i warunkach nie będących transakcjami, takich jak umorzenie i amortyzacja aktywów i zmiany w ściągłości należności oraz zapewniania, że informacje, wymagające ujawnienia w myśl mających zastosowanie ramowych założeń sprawozdawczości finansowej, zostały zgromadzone, zarejestrowane, przetworzone, zsumowane i poprawnie wykazane w sprawozdaniach finansowych.	<ol style="list-style-type: none">1. Środowisko kontroli2. Proces oceny ryzyka przez jednostkę3. <u>System informacyjny obejmujący sprawozdawczość finansową i komunikację</u>4. Działania kontrolne5. Nadzorowanie kontroli
5.	<p>Komponent obejmuje proces służący ocenie skuteczności działania kontroli wewnętrznej na przestrzeni czasu. Czynności w ramach tego komponentu obejmują wykorzystywanie uzyskiwanych od osób trzecich informacji, takich jak zażalenia klientów i uwagi regulatora, które mogą wskazywać problemy lub podkreślać obszary wymagające udoskonalenia.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Środowisko kontroli2. Proces oceny ryzyka przez jednostkę3. System informacyjny obejmujący sprawozdawczość finansową i komunikację4. Działania kontrolne5. <u>Nadzorowanie kontroli</u>

Zadanie sytuacyjne 3

Założenia

Prezes Zarządu „Mały Budowniczy” sp. z o.o. zlecił w styczniu następnego roku obrotowego wydziałowi kontroli wewnętrznej sprawdzenie prawidłowości przeprowadzenia inwentaryzacji i jej rozliczenia.

Kontrola wewnętrzna ustaliła, że:

- 1) w dniu 30 listopada roku obrotowego przeprowadzono, zgodnie z zarządzeniem kierownika jednostki, w magazynie narzędzi inwentaryzację w wyniku, której stwierdzono:
 - a) niedobór 20 szt. pił czarnych w cenie zakupu 200 zł i nadwyżkę 19 szt. pił szarych w cenie zakupu 180 zł,
 - b) niedobór 25 szt. krzeseł aluminiowych w cenie zakupu 55 zł i nadwyżkę 20 krzeseł stalowych w cenie zakupu 30 zł; krzesła są towarami.
- 2) komisja inwentaryzacyjna przygotowała protokół do podpisania dla zarządu i zaproponowała kompensatę niedoborów i nadwyżek oraz obciążenie magazyniera różnicą z kompensaty w wysokości 580 zł i 775 zł. O obciążeniu pracownik został poinformowany przez przedstawiciela komisji inwentaryzacyjnej.
- 3) rok obrotowy w Spółce pokrywa się z rokiem kalendarzowym.

Dyspozycje

Na podstawie informacji i danych zawartych w założeniach proszę jako kontroler wewnętrzny:

- 1) ocenić prawidłowość przeprowadzenia inwentaryzacji i rozliczenia jej skutków, w tym:
 - a) termin inwentaryzacji
 - b) w księgach, którego roku należy rozliczyć różnice inwentaryzacyjne,
 - c) prawidłowość kompensaty, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości określić na czym one polegają,
 - d) podać warunki kompensaty niedoborów z nadwyżkami,
 - e) wartość kompensaty (podając zasady ustalania wartości i obliczenia jej wartości):
 - pił,
 - krzeseł,
- 2) ocenić i uzasadnić:
 - a) słuszność wniosku o obciążenie magazyniera, a także
 - b) prawidłowość kwoty kompensaty i wskazać sposób ujęcia w księgach różnic z kompensaty.

ROZWIĄZANIE

Ad.1a.

Termin inwentaryzacji jest prawidłowy.

Ad.1b.

Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazany w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.

Ad.1c.

Ustawa o rachunkowości nie narzuca sposobu rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych. Decyzję o tym, w jaki sposób nastąpi rozliczenie powstałych różnic inwentaryzacyjnych oraz o odpowiednim ich ujęciu w zależności od przyczyny oraz charakteru każdej różnicy, podejmuje kierownik jednostki.

- a) kompensować można ze sobą jedynie różnice inwentaryzacyjne dotyczące rzeczowych składników majątku obrotowego,
- b) kompensacie z nadwyżkami mogą podlegać tylko niedobory **uznane za niezawinione**, tzn. powstałe z przyczyn wykluczających odpowiedzialność materialną osoby lub osób, którym je powierzono.

Ad.1d.

Niedobry można kompensować z nadwyżkami, jeśli spełnione są równocześnie trzy warunki:

- a. zostały stwierdzone podczas tego samego spisu z natury,
- b. dotyczą zapasów powierzonych tej samej osobie materialnie odpowiedzialnej lub jednemu zespołowi pracowników, którzy przyjęli wspólną odpowiedzialność materialną za powierzone mienie,
- c. dotyczy podobnych asortymentów zapasów lub znajdują się w podobnych opakowaniach, co pozwala sądzić, że nastąpiła pomyłka przy ich wydawaniu lub przyjmowaniu.

Ad.1e.

Przy ustalaniu kwoty podlegającej kompensacie stosuje się zasadę mniejszej ilości i niższej ceny. Oznacza to, że jeżeli niedobór i nadwyżka różnią się co do ilości, wielkość niedoboru albo nadwyżki ustala się, biorąc pod uwagę mniejszą ilość. Jeżeli kompensowane składniki mają różne ceny, do wyceny kompensaty przyjmuje się cenę tego składnika, która jest niższa.

Wyliczenie wartości kompensaty:

- a) **pily** – niższa ilość 19 szt i niższa cena 180 zł = 3.420 zł
- b) **krzesła** – niższa ilość 20 szt i niższa cena 30 zł = 600 zł

Ad.2a.

Ustalenia przyczyn nadwyżek i niedoborów ujawnionych podczas inwentaryzacji należą do komisji inwentaryzacyjnej. Komisja przyjmuje wyjaśnienia osób materialnie odpowiedzialnych i ustala czy niedobory są zawinione czy niezawinione. Na podstawie ustaleń komisja formułuje wnioski o dokonaniu kompensaty, spisaniu niedoborów w pozostałe koszty lub wnioskuje o obciążenie pracownika odpowiedzialnego materialnie. W opisanym przykładzie zaproponowano w pierwszej kolejności dokonanie kompensaty, a to oznacza, że niedobory uznano za niezawinione. Obciążenie osoby materialnie odpowiedzialnej dokonuje się tylko **niedoborami zawinionymi**. W związku z tym **niesłusznie wnioskowano o obciążenie pracownika różnicą z kompensaty**.

Ad.2b.

Wyliczenia kwoty kompensaty są prawidłowe, a tym różnice te powinny być spisane w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.